

Presentació

L'Institut d'Estudis Catalans encetà el curs el setembre de 2004 sota la presidència del professor Josep Laporte i Salas, que moria sobtadament pocs mesos després, el febrer del 2005. A la presentació de la darrera *Síntesi* de la memòria de l'Institut, Josep Laporte es podia congratular que, «a l'equador del mandat» de l'equip directiu, la situació del nostre Institut era ben esperançadora. Ningú no dubta avui que això fou degut en bona part a la seva iniciativa personal, a la seva visió i a la seva capacitat de conduir els afers de l'acadèmia nacional catalana amb seny, encert i eficàcia. Josep Laporte ha estat un home excepcional en la història contemporània de la nostra nació, com a científic, com a mestre, com a rector universitari i com a conseller del Govern de la Generalitat.

El nou Equip de Govern, que m'honoro d'encapçalar, ha posat fil a l'agulla pel que fa al conjunt de prioritats anunciades durant el passat període electoral. Avui té el plaer de mostrar a tots els qui pertanyen a l'Institut —membres, socis de les societats filials i treballadors de la casa— uns resultats inicials tangibles. Certament, alguns dels projectes prioritaris ja han estat engegats, però no són encara del tot visibles, com és el cas de les millores en el sistema organitzatiu, tot i que ja s'hi hagin esmerçat esforços no gens negligibles. D'altres han assolit un punt de maduresa, com l'elaboració d'un contracte programa amb la Generalitat de Catalunya que ens permetrà mantenir la salut financera durant un període de quatre anys fiscals i consolidar les nostres activitats. Paral·lelament, l'Equip de la Presidència ha dut a terme una intensa activitat de contactes i converses amb diverses fundacions privades.

La *Síntesi* de la memòria que teniu a les mans presenta, resumida, una explicació de la situació i de les activitats de l'Institut, que no és pas ací el lloc de reproduir. Així mateix, convé recordar que l'anterior govern de l'IEC ja fou conscient de la importància cabdal que ha de tenir la celebració del centenari de la nostra institució l'any 2007. Fou per això que confià al vicepresident Antoni Riera la presidència d'una comissió assessora i d'una altra d'executiva per als preparatius i la realització del programa del centenari. Em plau constatar que els treballs duts a terme i els avenços aconseguits per aquests dos grups són prou satisfactoris.

Des d'aquell moment fundacional, sota l'empara d'Enric Prat de la Riba, hom ha mantingut el pluralisme científic dins la unitat d'una sola acadèmia, l'Institut d'Estudis Catalans, que ha fet de l'Institut una acadèmia d'acadèmies. L'activitat de la nostra recerca, l'estreta col·laboració amb els altres centres de recerca i d'ensenyament superior del país i d'arreu, i l'autoritat normativa pel que fa a la nostra llengua —sempre al servei de la seva unitat—, que ultrapassa les fronteres del Principat i l'Institut manté, són alguns dels objectius que tots hem continuat servant amb energia durant el darrer any acadèmic 2004-2005. Després de l'Assemblea de la Unió Acadèmica Internacional, tinguda a Barcelona, a què ja es referí el president Laporte, l'Institut ha continuat la seva tasca activa en el si d'aquesta organització mundial de ciències humanes, de la qual pràcticament som fundadors.

La voluntat de l'IEC de fer valdre la seva funció pública com a institució científica consultiva i assessora en qüestions d'interès nacional ha continuat consolidant-se durant el curs que ara es clou. Així, i només a tall d'exemple, el novembre del 2004 tingué lloc la compareixença parlamentària de l'IEC davant la Comissió de Política Cultural per a informar sobre la situació de la llengua catalana als Països Catalans, temps després de l'aparició del document *L'ús social del català*, aprovat pel Ple de l'IEC; l'abril d'enguany es presentà el primer volum, editat en col·laboració amb la Universitat de València, de l'obra *La ciència en la història dels Països Catalans*; el maig, promogut pel Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible, presentàrem al Palau de la Generalitat, davant el conseller primer del Govern i una ben nodrida representació de responsables oficials i membres de la

societat civil, l'*Informe sobre el canvi climàtic a Catalunya*. Aquests exemples, ensems amb múltiples debats públics al voltant de diverses qüestions, com ara el projecte de Constitució europea, palesen la nostra presència activa i d'esperit estrictament acadèmic, apartidista i imparcial en l'àmbit públic.

Caldria esmentar també, pel que fa a la projecció pública de l'Institut, la concessió dels Premis Sant Jordi, que inclouen borses d'estudi, i que són un estímul per a la recerca i el conreu del coneixement en els camps més variats: des de l'etnografia i la musicologia fins a la crítica literària; des de l'entomologia fins a la química; des de la sociolingüística fins a la topologia. El fet que enguany hàgim arribat a la 75a edició palesa la importància que tenen per a la projecció pública de l'Institut. En el cas dels Premis Sant Jordi de l'Institut mai no podrem dir que el pas del temps n'esmoreeix la importància.

També en aquest terreny ha estat remarcable el nombre i l'abast dels convenis de col·laboració entre l'IEC i diverses institucions, la varietat dels quals fa impossible qualsevol resum. Val a dir que comprenen des de la conservació i l'estudi de restes arqueològiques fins a la col·laboració amb universitats del País Valencià sobre normativització lingüística, des de la presència en observatoris de recerca fins a la participació en revistes científiques electròniques, per esmentar-ne només uns quants a l'atzar. A més, per encàrrec del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, l'Institut ha continuat duent a terme el projecte *Reports de la recerca a Catalunya*, que presenta estudis sistemàtics sobre l'estat de la recerca científica en tots els àmbits, en la seva segona edició. Aprofitant aquesta avinentesa, l'IEC ha engegat l'Observatori de la Recerca a Catalunya, que analitza i avalua les activitats científiques i tecnològiques dels àmbits del coneixement.

Fóra impossible, en el marc d'aquesta breu presentació, enumerar els programes de recerca propis de cadascuna de les cinc seccions que formen l'Institut. La seva lectura palesa la natura d'acadèmia activa, capdavantera i nacionalment responsable que caracteritza l'Institut. L'avenç de les ciències i del coneixement és tan important per a l'IEC com la preservació del patrimoni lingüístic i cultural del nostre poble, que ens correspon en el nivell i àmbits propis de l'Institut. Els progressos realitzats per l'Institut en l'aplicació de les noves tecnologies de la comunicació, i els que estem duent a terme contínuament, faciliten ja, i aviat ho faran encara més, la nostra projecció arreu, així com una major integració de l'Institut en el món internacional acadèmic i de la recerca. En cap terreny no aspirem al monopoli: ans al contrari, l'esperit de col·laboració amb laboratoris, instituts de recerca, universitats, departaments governamentals, ministeris i institucions estrangeres o transnacionals és essencial per a l'Institut. Les sinèrgies que es generen són fonamentals per a la nostra tasca. Els resultats del curs que ara acaba auguren que els del curs que comença encara seran millors.

Tot això no haguera estat possible sense la col·laboració i la dedicació entusiasta de tothom que forma part de l'Institut, des dels membres del Consell Permanent fins a tots els que pertanyen i treballen a les dependències de la nostra institució, amb un notable esperit de germanor, que facilita el bon govern de la nostra acadèmia nacional. Som tots conscients que pertanyem a un lloc únic, on s'apleguen les humanitats, la ciència natural, la filosofia, les ciències socials, sota l'esperit de servei a la noble llengua catalana i a la cultura del país, en un únic esperit de recerca incessant del coneixement, de conreu de la saviesa i de servei a la ciutadania.

SALVADOR GINER

President de l'Institut d'Estudis Catalans

26 de setembre de 2005